

**NINA
LYKKE**

*Autorka bestselleru
V posledním tažení*

TELEF

**NEJSME
TADY**

**PRO
ZÁBAVU**

Román
z literárního
prostředí

**NEJSME
TADY
PRO
ZÁBAVU**

© Nina Lykke

First published by Forlaget Oktober AS, 2019

Published in agreement with Oslo Literary Agency

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Kateřina Křišťůfková, 2024

Cover © Daniel Pocar, 2024

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2024

ISBN 978-80-277-5084-9 (pdf)

NINA LYKKE

**NEJSME
TADY
PRO
ZÁBAVU**

přeložila Kateřina Křišťůfková



*Mé nejbližší rodině:
Heidi, Ivarovi a Nilsovi*

*There is no such thing as inner peace.
There is only nervousness or death.*

Fran Lebowitzová

1

V pozdním odpoledni, v té denní době, kdy veškeré pokusy něco napsat už dávno vzdal, sleduje Knut na youtube video o rakovině varlat. Vybral si ho kvůli tomu, že odpor, který v něm vyvolává, připomíná odpor a trápení při psaní, a tak má pocit, že dělá něco produktivního. Ve chvíli, kdy se sám chce prohmatat, jestli nemá nádor, mu ale pípne e-mail.

Pozvánka do panelové diskuse, stojí v předmětu zprávy a odesílatelem je literární festival v Lillehammeru.

Ozýváme se hodně pozdě, přesto doufáme, že budete mít čas a příležitost se zúčastnit. Tématem diskuse bude „Nevěra v životě a v literatuře“, což je téma, které jste zpracoval v několika svých knihách. Kromě základního honoráře dle tabulek Norského literárního centra Vám samozřejmě uhradíme cestovní výdaje, stravu a ubytování.

Do zahájení festivalu zbývá pouze něco málo přes týden, tudíž má Knut za někoho zaskočit. Někdo jim na poslední

chvíli odřekl, což je trik, který Knut v dobách své největší slávy sám využíval. *Ano, s radostí, děkuji za pozvání*, odpověděl třeba a pak pár dní před akcí „náhle onemocněl“. Poněvadž nakonec přece jen neměl náladu ani sílu nebo chtěl raději podnikat něco jiného.

Ale teď už ho dlouho nikdo nikam nepozval, proto ani nemohl cokoli zrušit. Naposledy vyrazil mezi lidi – pokud to tak lze nazvat – letos v zimě, kdy navštívil třídu apatických a znuděných pubertáků na jedné střední škole poblíž hlavního města.

V Lillehammeru budou publikum tvořit dospělí lidé, kteří nejenže tam přijdou dobrovolně, nýbrž si za vstup ještě zaplatí, přičemž někteří možná dokonce budou mít přečtenou aspoň jednu jeho knížku. Navíc tam bude hromada jídla a chlastu zdarma, a tak Knut, který letos nedostal spisovatelské stipendium a poslední měsíce se živil výhradně knäckebrotem, vejci a sardinkami, začne na mail odpovídat, a to ještě než ho vůbec dočte.

Mnohokrát děkuji za pozvání! Rád se...

Pak se ale na kancelářské židli narovná. *Klídek.*

Poslední dobou mluví sám se sebou tak, jako mluvívá s obyvateli domova důchodců, kde občas bere směny. Snad proto, že se mu blíží šedesátka. *Teď vstaneme. Teď si dáme kafe. Teď se trochu zklidníme.*

Mail dočte, aby zjistil, kdo další se má panelové diskuse zúčastnit, a potom se podívá z okna, hledí na bílé nebe a stromy na dvoře, načež si znovu přečte to jméno. Třeba se přehlédl – ale kdepak. Vážně tam její jméno stojí, černé na bílém.

Dotyčná patří ke třem pozvaným literátům, kteří mají mluvit o *nevěře v životě a v literatuře*. No to mě podrž.

A jako by toho nebylo dost, třetím účastníkem diskuse je Terje, manžel Knutovy bývalé ženy, a Knut si jde do kuchyně natočit do velké sklenice vodu. Ví, že pro organizátory nepředstavoval první volbu, dokonce ani druhou či třetí. Pravděpodobně si na něj v poslední chvíli vzpomněla některá asistentka. *A co ten, jak napsal tu knížku... víš, ten, co popisoval svůj rozvod...*

Svůj rozvod jsem nepopisoval, pronese Knut nahlas. Nadechuje se nosem a vydechuje ústy, tak jak se to naučil z jednoho videa na youtube.

Vypije vodu, sklenici postaví do dřezu a otevře zásuvku s igelitovými taškami. Loni na podzim, kdy vypuklo jeho soukromé peklo, začal sledovat podobná krátká videa poskytující tipy a triky pro zlepšení života. Pojednávala o všem možném od dechových cvičení a třídění trvanlivých potravin až po to, jak skládat oblečení a věci tak, aby zabíraly co nejméně místa. Například se naučil proměňovat igelitky v ozdobné trojúhelníčky a občas jen tak otevře zásuvku a na ty pěkně vyrovnané tašky se dívá.

Dneska to ale nepomáhá, a tak zásuvku přibouchne a bezcílně se potuluje bytem.

Oni v tom Lillehammeru snad nesledují dění? A především: nečtou knihy?

Možná je ale dobré znamení, že nikdo z nich souvislost nevidí. Nebylo snad právě tohle cílem jeho taktiky *never complain, never explain*, nikdy si nestěžuj, nikdy nic nevysvětľuj? Nikdo si totiž neměl všimnout jeho naprosto fiktivního výstupu v tom takzvaně *reálném* autofikčním příběhu, sepsaném onou osobou, vedle níž má zanedlouho v Lillehammeru usednout a mluvit s ní o *nevěře v životě a v literatuře*.

Knut se zastaví u okna v obývacím pokoji. Na ulici se hemží lidé. Často je odsud pozoruje a dumá, kam asi míří, co mají tak důležitého na práci. Všichni do jednoho vypadají, jako by na bedrech vlekli nějaké břímě. Ve zkrabacených tvářích se jim zračí soustředění a obavy.

Stejně jako všichni ostatní představuje Knut pouhé kolečko v soukolí. Přitom má odjakživa tušení, že stojí mimo lidstvo, a tohle tušení v něm zakořenilo a ne a ne ho opustit. Vybavuje si, že ten stav zažíval už v dětství a loni na podzim se mu vrátil: pocit, že všichni ostatní pochopili něco, co on sám ne. A že tam venku existuje nějaké veliké a zásadní tajemství, které *všichni kromě něj* znají.

V poslední době dospěl k závěru, že brzy bude zase třeba vyrazit mezi lidi, že není jiné cesty. Úspory mu došly, dokonce už začal využívat kreditní kartu.

Je jen otázkou času, kdy bude muset zavolat do domova důchodců a vzít si nějaké služby.

Po každé sérii směn si říká: Nikdy víc. Přesto se vždycky vrátí. Naposledy tam pracoval loni v létě a jako obvykle se od posledně spousta obyvatel vyměnila. K novým pacientům tehdy patřil muž trpící předčasnou demencí, jen o rok starší než on sám. V odpočívárně pro personál pak žertovali o tom, že záhy budou měnit pleny už i Knutovi.

Smál se tomu spolu s ostatními. Během ranní hygieny, kdy pomáhal klientům s oblékáním, se vždycky prohlížel v zrcadle, aby se tak ve vši tichosti přesvědčil, že mezi ním, vysokým vzpřímeným člověkem v bílém oděvu, a tou šedivou shrbenou bytostí, které právě pomáhá, je rozdíl.

Ovšem jednoho odpoledne loni v létě, kdy jako obvykle kráčel chodbami, zaslechl hudbu. Zastavil se, protože šlo

o stejnou muziku ze sedmdesátých a osmdesátých let, jakou sám zpravidla poslouchal, a když mu došlo, že se line z pokoje onoho předčasně dementního muže, poprvé si se vši vážností uvědomil, že by v tom pokoji klidně mohl pobývat on sám.

S tím mužem, který ve světých okamžicích dokázal tlachat o libovolném tématu jako kterýkoli zdravý člověk, našel společnou řeč. Aby podpořil iluzi, že jsou na jedné lodi, dokonce vtipkoval, že jako spisovatel na mizině závidí *jistým jedincům, o které se stará stát a kteří dostávají jídlo až pod nos*.

Jistěže tomu chlapovi, který za nocí bloudil po chodbách a hledal své staré já, vůbec nezáviděl. Ani si nemyslel, že by byli na stejné lodi. Až do chvíle, kdy na chodbě zaslechl z jeho pokoje *Enjoy The Silence* od Depeche Mode.

Odsloužil ještě směny, které měl už napsané, ale kdykoli mu od té chvíle z důchoďáku volali, telefon nebral.

Jenže teď už jim bude muset brnkout, ví to od poloviny března, kdy se ukázalo, že letos stipendium nedostane. Přesto se tomu snaží vzdorovat a odměna z Lillehammeru by mohla tuhle nutnost oddálit určitě nejméně o týden.

V Lillehammeru by navíc nabyl pocitu, že je opět součástí kulturní obce, získal by tah na branku a možná i načerpal síly k psaní.

To, že by se pustil do nové knihy, a tudíž mohl nakladatele požádat o zálohu, představuje jeho jedinou naději. Poněvadž i když se jeho romány už tolik neprodávají, vždycky je Kulturní rada vybere mezi ty, které se nakoupí ve velkém a rozdělí do knihoven – a co je vůbec nejdůležitější: novým dílem by dal všem členům stipendijní komise najevo, že Knut A. Pettersen je zpátky, Knut A. Pettersen pořád píše, zatím ho nepostihla demence, zatím neumřel.

Obvykle by v tomhle okamžiku zašel za Frankem. Ale Frank, jeho nejbližší soused a kamarád, je nedosažitelný, protože se právě nalézá ve šťastné fázi vztahu s M, svým tajemným milencem, který se s ním neustále rozchází a zase se k němu vrací.

Knut dojde zpátky do kuchyně a chvíli hledí na stojánek s lahvemi vína. Kdykoli Frankův tajný vztah k M, ženatému pákistánskému otci tří dětí, znovu vzplane, přestane Frank pít a svůj stojánek na víno „daruje“ Knutovi. Knut mu vždycky slíbí, že mu ho do příště pohlídá, na což Frank obvykle opáčí, že žádné příště nebude, jenže jakmile se M opět vrátí k rodině do Lørenskogu – kterou ostatně nikdy neopustil navždy –, Frankovi se pokaždé uleví, že si může vzít stojánek zpátky, byť v něm zpravidla moc lahví nezbyvá.

Utajovaný zakázaný vztah mezi Frankem a M trvá několik let a už pěkně dlouho probíhá ve stálém rytmu: dva tři týdny štěstí, tři čtyři týdny neštěstí. A jelikož šťastná fáze znovu začala teprve před týdnem, neuvidí Knut Franka jistě dřív než za týden či dva.

Knut zvažuje, jestli si nemá jednu lahev načít. Ale nerad pije sám. To si člověk rychle zadělá na malér, buď zabředne do nějaké hádky na facebooku, nebo kontaktuje někoho, koho by kontaktovat neměl.

Před rokem se od něj odstěhovaly Hanne a její dcera Selma a po jejich odchodu si Knut slíbil, že už nikdy v životě nebude s nikým bydlet. A kdykoli slyší, jak postarší muž z patra nad ním vleče ze schodů svého starého a tlustého zlatého retrívra, říká si: A nebudu mít ani žádné zvíře.

Zadívá se na dvorek, rád by tam na něco upřel zrak, vidí však jediné straku na stromě, která na něj také zírá.

Od loňského podzimu se Knut zdržuje povětšinou doma, pokud tedy zrovna není u Franka. Poslední dobou jako by s každým dnem ztrácel určitou míru tolerance, kterou dřív musel oplývat. Začal se rozčilovat nad tím, jak lidi vypadají a jak se chovají, a to do té míry, že je pro něj těžké vystrčit nos ven. Například mu jde na nervy, že se po chodníku šíleně vlečou. Vlekli se takhle vždycky? Nebo že skupinky chodců po čtyřech jsou roztažené po celé šířce chodníku a komukoli jinému (Knutovi) odmítají uhnout, a proto nezbývá než sejít do vozovky.

Pravděpodobně prostě jenom stárne. Nejspíš za to můžou hormony. Jenomže proč lidi chodí ve čtyřstupech a zabírají veškeré místo? A proč dospělí nosí rozstříhané kalhoty? Ne kalhoty normálně a přirozeně roztrhané, v nichž trhliny vytvořilo poctivé a důkladné praní a opotřebení, tak jako v osmdesátých letech, kdy byl Knut mladý, nýbrž veliké hranaté otvory vystříhané zcela záměrně *nůžkami*; a proč už se lidi neoblékají jaksepatří, ale potulují se na veřejnosti v něčem, co připomíná pyžamo – takové otázky zavádějí Knuta několikrát denně do slepé uličky. Ve slepou uličku se momentálně mění všechno, co se mu honí hlavou, a v těchto slepých uličkách Knut následně krouží jako rozzuřená voska.

Nakonec si přece jen otevře lahev červeného. Aby se pomstil Frankovi za ten jeho snobský přístup k vínu, donese si sklenici na vodu, kterou před chvílí odložil, a nalije si ji po okraj. Nato obsah vychlemtá čtyřmi pěti velkými loky, jako by tohle drahé červené víno představovalo jenom nějaký lék,

který je prostě nutné do sebe vpravit. Pak si sklenici dolije, čímž lahev vyprázdní.

Po Hannině a Selmině odchodu představuje Frank Knutův jediný styčný bod se světem. Knut má podezření, že jejich přátelství staví na lenosti, jelikož Frank bydlí naproti přes chodbu, a kdykoli ho pohltí jeho tajný vztah, Knut si řekne, že by měl oprášit některé staré známosti, aby se měl ke komu uchýlit, až mu Frank příště zase zmizí. Než ale stihne někoho oslovit, je jeho soused zpravidla opět k dispozici.

Knut by se mohl vypravit ven, prostě vyjít z bytu jako normální člověk a sednout si někam do kavárny nebo do hospody. Mohl by s někým zapříst hovor, chovat se na veřejnosti jako obyčejný člověk. Jenže jeden nikdy neví, na koho natrefí. Navíc by vůbec neměl otevírat pusu, protože jediné, o čem by rád mluvil, je to, o čem mluvit nemůže. Neustále musí našlapovat po špičkách, jako by se okolní svět proměnil v obří balon naplněný sračkami, který může kdykoli prasknout.

Se sklenicí v ruce dojde na chodbu a zaklepe u Franka, ale pochopitelně mu nikdo neotevře. Jakmile se Frank opět ponoří do vztahu s M, jako by padl do spárů nějaké sekty. Nedá se s ním mluvit, nedá se s ním vydržet.

Knut si sedne k notebooku a hledá si, kdo další se chystá do Lillehammeru. V norské kulturní branži strávil několik desetiletí, a tak všude vidí známá jména i známé tváře.

Kdy tam vlastně byl naposledy? Asi když mu vyšla poslední knížka – před skoro sedmi lety. Dostalo se jí vlažného přijetí, stejně jako dvěma předchozím, které publikoval po Slavné knize.

Slavná kniha – která se tak nejmenuje, Knut jí tak pouze přezdívá – byla jeho třetím románem. Vyšla před víc než dvaceti lety a představovala pro něj průlom. Prodávала se natolik dobře, že si Knut dovolil podat výpověď z částečného úvazku korektora v jedněch novinách, a navíc si koupil tenhle byt.

V programu stojí, že jeho bývalá žena Lene bude v rámci nějaké akce v parku číst ze své nejnovější knihy. Kromě Franka je Lene jediný člověk, se kterým by teď Knut dokázal mluvit. Problém však je uhnat ji tak, aby spolu byli sami. Když jí zavolá, vyskytuje se vždycky poblíž Terje – jehož Knut pořád považuje za *Lenina nového muže*, ačkoli jsou svoji už déle než deset let –, a tudíž s ní může mluvit jedině o záležitostech, které souvisejí s jejich synem Lukase, a to co nejneutrálnějším a maximálně věčným tónem.

Loni na podzim měli Frank a M také šťastnou fázi a Knut, který si zoufale potřeboval popovídat s někým, komu důvěřuje, se poflakoval po čtvrti, kde má Lene sdílenou kancelář, a když na ni při druhém nebo třetím pokusu narazil, předstíral, že to je náhoda. Dotáhl ji tehdy do hospody a po několika pivech jí vylíčil celý příběh. Nejdřív tu záležitost zmínil jen tak mimochodem, to se ještě bavili o něčem jiném. A propos, četlas tu novou knížku od [...] Píše v ní o mně úplný pitomosti. Pak potřásl hlavou a zazubil se, jako by byl zcela nad věcí. A Lene – ačkoli zmíněnou knihu ještě nečetla – v tom sama začala vrtat a štourat, přesně jak předpokládal, a rozčilila se, což taky předpokládal, a tak mu v té hospodě zvlhly oči.

To si nemůžeš nechat líbit, prohlásila. To jí přece nemůžeš dovolit. A co mám dělat, odpověděl Knut. Ať podniknu cokoli, všechno tím jenom zhorším. Ona prodá víc knih

a já navěky ponesu nálepku sexuálního predátora. Přesně to nastane.

Ty a sexuální predátor? Ani náhodou, opáčila Lene.

Prosím tě, neříkej to Terjemu, požádal ji, když se loučili. Lene mu to slíbila, ale s manželi člověk nikdy neví. A teď se má Knut na pódiu setkat jak s Terjem, tak s tou *Popisovatelkou reality*, jak jí přezdívá.

Anebo ne? Může na ten mail prostě neodpovědět. Tenhle trik taky kdysi využíval: prostě neodpovídal.

Knut si neví rady. Potřebuje dobrého posluchače. Ve Frankově bytě může dlouze hovořit, protože Frank, který je grafický designér a pracuje z domova, zatím na počítači navrhuje webové stránky, plakáty a obálky knih.

Moc rád by za ním zašel a ještě jednou mu vylíčil svoji verzi, ještě jednou by odpapouškoval ten refrén, který papouškoval celou zimu, o tom, co se odehrálo na výročním setkání členů Norského svazu spisovatelů přesně před dvěma a půl lety.

Lépe řečeno: co se *skutečně* odehrálo. Na rozdíl od toho, co stojí v knize oné Popisovatelky reality, v knize, o níž její autorka prohlásila, že líčí realitu *přesně a bez obalu*. Jenže jak může člověk tvrdit, že popisuje realitu, a zároveň o lidech bohapustě lhát? A ke všemu je uvádět skutečným jménem? Ostatním osobám, dokonce i svým vlastním dětem, přitom dala pseudonymy.

Moje jméno naopak použila celé, včetně příjmení a vůbec. Jako bych neměl city. Jako bych byl hadrová panenka, klaun, někdo, s kým můžete nakládat po libosti bez jakýchkoli následků.

Knut sedí u psacího stolu a mumlá si pro sebe.

V poslední době už na tuhle událost tolik nemyslel. Postupně se mu začala v hlavě vynořovat jen přibližně dvacetkrát

třicetkrát denně – přitom předtím to bylo mnohoseťkrát za den. Teď se ale vrátila a udeřila v plné síle.

Prozatím Knut strávil tenhle pátek vařením kávy, otevíráním a zavíráním oken, googlováním svého jména, rozčítáním se nad článkem o tématu, které si už nepamatuje, sledováním jakési hádky na facebooku, kterou už si také nepamatuje, konzumací několika knäckebrotů a pitím další kávy a pak těmi obavami z rakoviny, poněvadž odpoledne se příkrade denní verze věty, která ho každou noc kolem třetí ráno budí ze spánku: *Ležíme tu sami a brzy nastane konec*. Dřív si z takových vět, které mu s oblibou utkvívaly v paměti, občas něco bral – několik jeho knih jimi začíná –, ale teď mu jenom nedávají spát.

Dneska neudělal nic konkrétního, pouze se rozbřečel, k čemuž došlo během dopoledne, když narazil na krátké video o psovi se třema nohama. Rozplakal ho způsob, jakým pes poskakoval, nevzrušeně a bez jakékoli sebelítosti, a tohle hnutí mysli mu podobně jako video o rakovině varlat připomnělo práci, možná proto, že pláč u počítače, kdy člověku slzy kanou na klávesnici, je – jak se dočetl – něco, co během psaní praktikuje řada jeho kolegů.

Sklenice už je skoro prázdná. Knut za tu krátkou dobu vypil celou lahev. Nijak to však na sobě nepocituje, jen mu zrosolovatěla kolena.

Dojde do kuchyně a zvažuje, jestli si nemá načít ještě jednu. V tu chvíli zaslechne z Frankovy kuchyně, která sousedí s tou jeho, jakési zvuky. Stěny jsou v tomhle domě tak tenké, že slyší i Frankovo vzdychání, a Frank si právě povzdechl, Knut těm povzdechům naslouchá a také naslouchá

Frankovým šouravým krokům a usmívá se, dobře totiž ví, co to znamená.

Vztah mezi Frankem a M končí a opět začíná ve stále kratších intervalech. Naposledy trval pouhých deset dní, a tentokrát tedy ne déle než týden. Frank mnohdy ani nestačí dokoupit dostatek lahví a už jsou s M zase spolu. A než se znovu rozejdou, Knut ty lahve ani nestihne vypít.

Tentokrát jich ve stojanu zbývá celých pět a Knut stojan popadne a nese ho na chodbu.

Zaklepe, Frank ale pořád neotevívá.

„Haló,“ zakřičí Knut škvírou na dopisy. „Vím, že tam jsi.“

Žádná odezva. Ale protože se mu nechce vláčet stojan zpátky, sedne si na rohožku a opře se zády o Frankovy vstupní dveře.

Naposledy provozoval něco, čemu by se dalo říkat společenský život, v době, kdy u něj ještě bydlely Hanne se Selmou. Tehdy to byl nepřetržitý sled večerí a mejdanů, ale jak se ukázalo, všichni účastníci do jednoho byli Hannini přátelé, poněvadž pak zmizeli spolu s ní. Knut si s pomocí facebooku pokoušel vzpomenout, koho sám zná, kdo patří mezi jeho dávné kamarády z éry před Hanne, ovšem prozatím nenašel nikoho, s kým by měl zrovna chuť se vidět. Spokojí se vždycky s tím, že zareaguje na něčí příspěvek zvednutým palcem nebo rozzlobeným, případně plačícím smajlíkem. Několika lidem přesto zkusil napsat soukromou zprávu, jenže to dopadlo stejně, jako když se pokouší napsat něco literárního: píše a škrtá, opravuje a škrtá a nahrazuje a záhy mu všechno proplyne mezi rukama. Momentálně totiž všechno, co napíše, se ve chvíli, kdy to natuká na obrazovku, promění v lež. Jako by snad přicházel o řeč.

Vybavuje si, že dřív, přinejmenším do loňského podzimu, se pohyboval po světě a vyjadřoval se ústně i písemně, a tedy musel mít co říct, přitom teď si zaboja nedokáže vzpomenout, co vlastně tak důležitého potřeboval neustále sdělovat, a nedokáže ze sebe vydolovat ani to nadšení, které ho muselo pohánět v podobě nutkání se vyjadřovat nebo v podobě nutkání pohybovat se po světě.

„Pozvali mě do Lillehammeru,“ pronese do dopisní škvíry. „A hádej, s kým tam mám účinkovat!“

Nakonec Frank dojde do předsíně. Knut z něj vidí jen nohy a jako obvykle má Frank na sobě oblekové kalhoty s puky ostrými jako břitva. Přestože pracuje z domova, vždycky nosí nažehlené společenské kalhoty a bílou košili, nikdy nechodí v džínách a tričku. Navíc má tvrdé a ploché břicho a pod bílou košilí se mu boulí bicepsy. Knut si občas zkouší představit, jaké to je být homosexuál. Možná by pak bylo všechno jednodušší, škádlivá Franka. S ženskými jsou akorát potíže. Ty by sis stěžoval na něco jiného, odpovídá mu vždycky Frank.

„S kým máš účinkovat?“

„Pust' mě dovnitř.“

„Ne. M mi zas dal kopačky a já už fakt nemůžu. Táhněte do háje všichni.“

„V tom případě by se hodila sklenka vína. Mám tu s sebou tvůj stojan. Pořád v něm pár lahví zbývá. Tentokrát to šlo rychle, ještě rychleji než jindy.“

Frank neodpoví, ale dál tam stojí a Knut to zkusí znovu.

„No jo. Tak ti dal kopačky. Ve čtvrtek bude zpátky. Nebo další týden ve čtvrtek.“

„S kým máš teda účinkovat?“

„Mám účinkovat s...“

Knut nedokáže její jméno vyslovit.

Frank popojde o pár kroků blíž.

„S tou, co o tobě napsala?“

„Jo.“

Konečně Frank otevře.

„Pět minut. A pak raus.“

2

„Myslím, že tohle je nabídka, která se neodmítá.“

Frank sedí v křesle, Knut na pohovce, mají vypitou polovinu lahve barola.

„Pojedeš do Lillehammeru se mnou?“

Frank se zazubí, už má lepší náladu.

„Jo, tohle si přece nemůžu nechat ujít.“

„Akorát já sám ještě nevím, jestli pojedu. Zatím jsem se nerozhodl. Navíc jsem jenom náhradník.“

„Náhradník, koho to zajímá. Hlavně že tě pozvali. Na pódiu tam budeš chvíli něco pindat a za to dostaneš – kolik že?“

„Pět tisíc.“

Frank se znovu zasměje.

„Proboha. Jste vy to ale parta rozmazlených hňupů.“

Norská kulturní branže a všechno, co se v ní odehrává, představují další Frankovu obehnanou písničku. Frank sám

zastupuje *Lid a Obyčejného člověka*, ovšem Knut mu s oblibou připomíná, že přece nosí drahé oblečení a popíjí barolo, a kdyby chtěl, mohl by se s notebookem přesunout do Thajska a pracovat odtamtud, na což Frank vždycky opáčí, že to Knut v zásadě taky, a navíc že kvalitní víno i drahé oblečení jsou jenom otázkou priorit, poněvadž na druhou stranu zase nemá auto a jí pouze dvakrát denně a nikdy maso, a na to mu Knut pokaždé řekne, že sám se živí jen knäckebrotem, sardinkami a vejci a auto taky nikdy nevlastnil a že o prioritách mluví typicky jenom pracháči. Frankova odpověď na tohle zní, že jestli je Knut chudý, pak z vlastního rozhodnutí, jelikož si přece může sehnat práci jako ostatní lidi, například může zavolat do důchodáku. Jenže když tam nastoupím, nebudu mít sílu psát, namítá Knut, načež Frank celou výměnu zakončí slovy: *Psát? Stejně nepíšeš!*

„Nevím, jestli se dokážu koukat na ten její ksicht,“ zamyslí se teď nahlas Knut. „Netuším, co udělám. Nemůžu se za sebe zaručit.“

„Vždyť by v tom případě vyhrála. Utvrdila by se tím ve své verzi, protože když se tam neobjevíš, dá se to vykládat tak, že se stydíš, tudíž že to, co napsala, je pravda.“

„Zase když tam pojedou, dá se to vykládat tak, že jsem přesně takovej bezohlednej hajzl, jak líčí. Omezenec, co si myslí, že je všechno v pořádku.“

„Můžeš taky prostě předstírat, žes tu knihu nečetl, jako to obvykle děláš, když se ti nějaká knížka nelíbí.“

„A věřili by mi? Její knížky četl přece každý. Dokonce i ty. Přestože to, co ta ženská píše, se v kulturní branži považuje za obyčejné plácání, aspoň se jí podařilo přivést lidi zpátky ke čtení, to se jí musí nechat.“

Frank neodpoví, ale má červené tváře a neustále se pochichtává a Knut by nejradši šel domů. Akorát pak si představí, že tam zase bude sám bloumat od ničeho k ničemu, a zůstane.

„Třeba mě pozvali právě kvůli tomu, že očekávají souboj. Třeba moc dobře vědí, co dělají. Co když jsou to krvežízniví neřádi.“

Frank přikyvuje.

„Možná jsou. Je úžasné sledovat, jak všichni tancují podle toho, jak ta ženská píská.“

„Úžasné? Taková lhářka prolhaná mě přece nebude omezovat v pohybu. Jo, to si piš, že tam pojedu.“

„Ale co až dojde na to vystoupení?“ Frank se klokotavě rozesmje. „Když téma zní... jakže jsi to říkal? *Nevěra v životě a v literatuře*?“

„Účastnil jsem se už spousty takových diskusí a dá se jimi snadno proplout, aniž by ses vyjadřoval. Prostě zapneš autopilota na floskule a samozřejmosti. Necháš mluvit ostatní.“

„A na to si přijijeme!“

Knut zvedne sklenku.

„Navíc M se brzo vrátí.“

„Ne, myslím, že ne.“

„To říkáš pokaždé.“

„Ne, teď je vážně definitivní konec. Nemám už kde brát.“

„To taky říkáš pokaždé. Naprosto stejnými slovy.“

„Tys ho vyděsil. Nemůžeš se takhle ostatním hrabat v životě, to má pak následky.“

„Od té doby jste se rozešli a zase dali dohromady už tisíckrát, takže tenhle argument si strč za klobouk. A já se pokusil o jediné: napsat o něm knihu, ze které *sešlo*. Podobně

dopadly všechny moje spisovatelské pokusy za poslední roky. Copak si to nepamatuješ? Navíc takhle to vy dva vedete celou dobu, vedli jste to tak dávno předtím, než jsem já...”

„Piš si o rozvodech a nevěře jako jindy. Piš si o nevěře mezi lidmi středního věku a ze střední třídy. Piš si o čemkoli, ale vymysli si námět sám. Ty, který tak brojíš proti autofikci, by sis měl umět poradit.“

„Všechny zúčastněné jsem anonymizoval.“

„Sklapni.“

Frank trochu blábolí. Sedí však v křesle desetkrát dražším než jakýkoli Knutův kus nábytku. Je dohladka oholený a vlasy má upravené tak, že vypadají naprosto dokonale. Knutovi jeho původně špinavě blond, nyní čím dál prošedivější porost trčí, jako by Knut vrazil dva prsty do zásuvky. Měl by si zajít k holiči, když ho teď čeká výprava mezi lidmi. V přistěhovalecké čtvrti prý člověka ostříhají za stovku. Podívá se na sebe. Na tričku má žlutý flek od jednoho ze dvou vajec naměkko, která měl k obědu, protože být je v některých oblastech perfekcionista a pedant, třeba co se týče úklidu a třídění, v jiných je úplně mimo, a jelikož už ani s nikým nebydlí, nemá důvod o sebe pravidelně dbát. Je vysoký a samá ruka samá noha, ale poslední dobou mu narostl pupek. Přes levisky velikosti třicet čtyři, což je velikost, kterou nosí od chvíle, kdy si tyhle kalhoty jako šestnáctiletý koupil poprvé, mu visí celkem slušná pneumatika. Že by se začal po Frankově vzoru postit? Má však problém s tím, že půst je nudný a otravný, což ví, ačkoli se postit nikdy nesnažil, a za nudné považuje i praní prádla a sprchování. Kdykoli si pouští sprchu nebo v suterénní prádelně strká oblečení do staré pračky, kterou

v tomhle domě nepoužívá už vůbec nikdo jiný, vynořuje se mu v hlavě otázka: Jaký má tohle smysl, když to zítra nebo za pár dní musím absolvovat znovu? Neustále se hlídá, aby těmhle myšlenkám nepodléhal, protože se mu věčně vnucují a oslabují veškerou jeho chuť něco dělat, přičemž takhle to má už od loňského podzimu, kdy Popisovatelka reality uveřejnila tu knížku.

Snaží se ze všech sil. Myje se a drží se zpříma a pokouší se mluvit v celých větách. *Narovnej se*, nabádá sám sebe pokaždé, když po něm hned po probuzení natáhne obvyklá trudomyslnost svou lepkavou pracku. *Narovnej se*.

V takovém případě je třeba zapnout kávovar a také mít po ruce vše potřebné. V zásobníku na zdi jsou filtry, na lince stojí nádoba s kvalitní švédskou kávou, které si koupil třicet kilo, protože byla v akci. Spočítal si, že do uplynutí data spotřeby ji stihne vypít. Takovými činnostmi a záležitostmi dokáže vyplnit celý den. Sháněním levné kávy, knäckebrotu, sýra; a když se vrátí domů, všechno uloží na místo – *místo pro všechno, všechno na místo* – a konečně si může sednout k práci, cítí se tak vyčerpaný všemi zvuky tam venku, všemi tvářemi, domy a auty, že si musí jít na chvilku lehnout, jen aby si oči odpočinuly, aby se ztuhlé staré svaly uvolnily, a jakmile se po dvou hodinách probudí, je už tak pozdě, že nemá smysl pouštět se do něčeho smysluplného, a tak zpravidla rovnou zamíří na chodbu a zaklepe na Frankovy dveře.

Frank načne další lahev a Knut mluví o té osobě, s níž se má setkat na scéně v Lillehammeru. Líčí onu starou historku – Frank ji slyšel už milionkrát, a proto zavře oči a jistě ani nevnímá, Knut přesto mluví dál, jelikož nedokáže ani nechce

přestat. Jako dva dědkové si dokolečka melou to svoje a oba při tom pocítují jistou úlevu.

Frankovou obehnanou písničkou je M, Frank tvrdí, že buď *musí tahle pošetlost nadobro skončit*, nebo M musí opustit svou ženu, která je současně jeho sestřenicí, svoje rodiče, s nimiž také bydlí, i svoje tři děti. Na jeho rozkaz má M všechny tyhle lidi opustit a nastěhovat se do jeho dvoupokojového bytu, a pokud ne, *tak žádné příště nebude, na to se teda sakra spolehni*, křičí a Knut křičí *Á-MEN a na to si připijeme*, ačkoli oba dobře vědí, že nic takového nenastane. Naopak nastane to, že Frank a M se budou dál potají udobřovat a rozcházet, poněvadž M v pravidelných intervalech vyměkne nebo se Frank stáhne, aby ho donutil se rozhodnout, přiměl ho se vyoutovat, což u M vyvolá jen o to větší paniku a odpor, a tak to půjde pořád dokola.

Frank se pokouší té posedlosti zbavit, mimo jiné pomocí hypnózy, aby se dokázal ovládnout, až mu M zase příště uprostřed noci pošle zprávu z manželské postele ve více-generačním domě v Lørenskogu, v níž leží se svou sestřenicí, jenže nic nepomáhá.

Frank, který si dřív Knutovi stěžoval na nebývalou maloměšťáckost homosexuální komunity, která se rozmohla zvláště poté, co byl přijat zákon o uzavírání manželství mezi stejnopohlavními páry – tuhle *řadovkovou posedlost*, jak tomu říká –, tentýž Frank je nyní sám posedlý touhou se oženit a přestěhovat se do řadovky. Nebo do bytu, chaty, stanu, kamkoli. Chce se seznámit s rodiči M, dokonce chce mít děti, a jakmile o tomhle spustí, dělá Knutovi problém zachovat vážnou tvář, protože ví, že Frankovu touhu probouzejí právě všechny ty zákazy a tajnosti spojené s M.

V pozdních nočních hodinách Frank opakovaně přiznal, že mu někdy chybí dramaticnost a sounáležitost a všechny ty silné emoce ze starých časů, a jednou z něj vylétlo, že mu chybí dokonce i AIDS, ovšem za prvé byl v tu chvíli opilý a za druhé vzal okamžitě svá slova zpět. Asi mi chybí jenom ty příšerně smutné, ale zároveň neskutečně krásné pohřby, dodal a potom se rozbrečel. Třeba jenom stárneš, nadhodil Knut. Třeba se ti jenom stýská po vlastním mládí. Nebo jsem třeba jenom opilý, prohlásil Frank.

Knut si dolije. Frank má sklenku pořád plnou.

„Nechápu, jak mohla použít moje jméno. Jasně, napsala to, co napsala, ale že to v nakladatelství prošlo? To mi vážně hlava nebere.“

Frank nechává Knuta, ať se vypovídá. Mluví převážně Knut. Občas jen leží na Frankově pohovce a nic neříká a pak se zvedne a jde k sobě domů, protože ho napadla věta, kterou si potřebuje zapsat. Nebo na pohovce leží dál a píše si do poznámkové apky v mobilu. Jednou takhle psal několik hodin, až mu úplně zdřevěněly ruce.

Logické by bylo vrátit se do svého bytu, sednout si k psacímu stolu a psát normálně na notebooku, což je ve všech ohledech praktičtější a rozumnější než tukat něco na Frankově pohovce do mrňavého iPhonu. Který ostatně zdědil po Frankovi, podobně jako oblek a několik košil a leccos dalšího. Jenže kdykoli se vydá k sobě, za těch pár vteřin, které mu přesun zabere, mnohdy zapomene, co si chtěl zapsat, a navíc, co je nejdůležitější: jakmile si sedne k psacímu stolu, jeho nervový systém nebo mozek nebo střeva – nebo co má rozhodující slovo – rozpoznají, co to provádí, a veškeré jeho snahy žít kvalitní a produktivní život okamžitě utnou.

Občas, když Knut sedí přes den u psacího stolu, začne předstírat, že na psaní kašle. Přemístí se na gauč a pustí si televizi. Jen tak náhodou si s sebou vezme notebook, *pro případ, že by mě napadlo, co nesmím zapomenout koupit*, říká si pokorně, a to se mu pak někdy podaří bleskurychle napsat několik stran, než jeho nervový systém/podvědomí/střeža pochopí, co se děje, a soustředění v téže vteřině pomine.

„Uvedla mě celým jménem tak, jak ho mám zapsané na matrice,“ opakuje Knut a Frank, který musí zítra něco odevzat, a proto si přesedl k psacímu stolu, poslušně zakrouťí hlavou.

„Nevarovala mě předem ani mi nedala rukopis přečíst, napsala svoji vlastní, z devadesáti devíti celých devadesáti devíti setin procenta vymyšlenou verzi.“

Frank hledí do monitoru a pohybuje myší. Vytváří webové stránky pro jednu taneční skupinu.

„Nepsala ale i o spoustě jiných lidí?“

„Napsala o *kdekom kdeco*, jak lživě tvrdí, a tím pádem je to údajně v pohodě. Vždyť jsou to *romány*, odpovídá přezíravě, když se jí někdo ptá, proč se diví tomu, že se lidem nelíbí, že o nich píše nebo že cituje z jejich soukromých esemesek, *kteřé si navíc přizpůsobuje tak, aby se jí hodily do příběhu*.

Knut s každým slovem zabodne ukazováček do pohovkového polštáře.

„Vždyť jsou to romány, tvrdí ta ženská. Je to *umění*. Píšou o ní: *Nemilosrdná vůči svým nejbližším, ale především vůči sobě samé*.“

Frank na to nic neřekne, ono se ani nic říct nedá. A zatímco dál pracuje, ulehne Knut na pohovku, zavře oči a snaží se myslet na něco jiného. Jeho snaha však vede k pravému

opaku a záhy veškeré jeho myšlenky krouží kolem téhleté ženy, se kterou má zanedlouho účinkovat na největším norském literárním festivalu.

Doposud vydala pět knih a každá její novinka vyvolá v kulturní branži senzaci, všichni se totiž chtějí přesvědčit, jestli o nich nenapsala, a pokud ano, pak co. Poslední tři romány pojednávají většinou o lidech, kteří udělali haló kvůli něčemu, co zmínila v prvních dvou knihách. Tímhle způsobem si postupně vybudovala vlastní „realitu“ a každá její kniha podává o téhle realitě novou zprávu a Knut rozhodně nehodlá k tomuhle koloběhu přispívat. Proto zachováá bohorovný klid, což praktikuje od chvíle, kdy si na základě tipu od kolegy, jemuž v duchu přezdívá pouze Velký Ksicht a který patří mezi četné drbny norské kulturní branže, pořídil její nejnovější knihu a přečetl si ji.

Četls nejnovější knihu od [...]? napsal mu Velký Ksicht, a jelikož Velký Ksicht snadno pozná, jestli si Knut zprávu rozklikl (Knut totiž ještě nepřišel na to, jak se tahle funkce vypíná), odpověděl otazníkem, načež mu Velký Ksicht poslal odkaz na příslušnou stránku a chechtajícího se a vzteklého smajlíka a opičku, která si zakrývá ústa.

Bohužel si Knut musel knihu nakonec koupit, v knihovně ji totiž mělo rezervovanou přes pět set čtenářů. Spokojil se ale s e-knihou, která se dá skrýt ve čtečce a nečumí na něj z police, a tak si přečetl o sobě, nebo lépe řečeno: přečetl si vybájený příběh o sobě.

Následně obvolal všechny účastníky té akce, na které si vzpomněl. Ovládl se a nikomu nenapsal, protože hned na začátku ho zachvátila značná paranoia, a za to je teď rád. Vidě, že si mi sedla na klín a tahala mě za límec košile? vyptával

se. Vid', že *ona* přišla za *mnou*? Vid', že *ona* koupila pivo *mně*, že *si sama začala*? Už v tu chvíli sám sebe nenáviděl za to, že musel klesnout na úroveň dětí z prvního stupně a řešit, kdo udělal tohle a kdo tamto, ale ještě víc nenáviděl ji, poněvadž ho donutila obvolávat známé a takhle se ponižovat, a tudíž se přibližovat roli, jakou mu přidělila, protože před těmi, kterým stihl zavolat – než mu došlo, že se musí úplně stáhnout a s nikým nemluvit –, vyslovil větu *To ona si začala*, a příliš pozdě mu došlo, že přesně takhle se vyjadřují všichni násilníci, dokonce i pedofilové: To dítě mě oslovilo, ono si začalo.

Ne, vůbec nikdo si nevšiml, že si mu sedla na klín. Byli opilí a vážně nevědí. Panovala tam tma a hrála hlasitá hudba a každá mince má vždycky dvě strany. Ti, s nimiž mluvil – a byli to lidé, kteří obvykle nemají problémy s vyjadřováním –, odpovídali podivně vágně a hrozně opatrně a jeden z nich mu řekl na plnou pusu, že se nechce „postavit na špatnou stranu“.

V knize dotyčná popisuje, stručně řečeno, že *Knut A. Pettersen osobně* – proč rovnou neuvedla i jeho rodné číslo a krevní skupinu – k ní přistoupil s pivem, tancovali spolu a pak ji tentýž Knut A. Pettersen zatáhl do kouta a tam se jí ztopořeným penisem třel o stehno, načěž ji popadl za zadek a ona se mu jen tak tak vykroutila a utekla.

V knize je Knut prezentován jako vlezlý, nadřzený a šovinistický stárnoucí spisovatel a protagonistka knihy je ustrašená mladá spisovatelka, kterou právě přijali do Norského svazu spisovatelů a která se chvěje posvátnou bázní kvůli tomu, že *se má setkat se všemi svými vzory a idoly*.

Bála jsem se ho odmítnout, proto jsem tu hru hrála s ním. Kdo-koli nás viděl, musel dospět k jedinému závěru: že se dobře bavím. Ale

hluboko v nitru jsem se třásla. A když jsem po návratu domů chtěla manželovi popsat, co se přihodilo, rozplakala jsem se a nevypravila ze sebe ani slovo.

Když si tohle Knut přečetl poprvé, rozhlédl se, ačkoli byl sám, u sebe doma, a nahlas pronesl: To je přece kraviná!

V tu dobu zrovna ve Frankově životě figuroval M, a tak Knut několik dní neklidně kroužil bytem a neodvažoval se vystrčit nos na ulici; teprve pak se sebral natolik, že dokázal zajít za Lene. Těch několik dní se živil ovesnými vločkami a tím, co měl v mrazáku, a v noci nespal déle než pár hodin v kuse, ta událost mu neustále vířila hlavou, ne *tak, jak ji vnímal*, ale *tak, jak se stala*, krucifix.

Protože ona přistoupila k němu.

Ona přinesla pivo jemu. Tak se to *ve skutečnosti* odehrálo. A jako by toho nebylo dost, sedla si mu pak na klín a tahala ho za límec košile a tvářila se, že ho chce z legrace přidusit. Zjevně odhodila veškeré zábrany, jako by byla všeho schopná, a Knut zareagoval nejdřív směsí obav a vzrušení a pochopitelně se mu úd zcela mimoděk postavil a ona si toho všimla, zvedla se, ovšem teatrálně, jako by se chtěla vysmát případným obavám a odporu všech žen vůči něčemu tak nevinnému, jako je ztopořený pindour. Zakryla si dlaní ústa a vytřeštila oči, Knut si to pamatuje, jako by to bylo včera. A vzápětí se rozchechtala tak, až se o Knuta musela opřít.

Další události poněkud halí mlha. Knut si vzpomíná, že spolu tancovali a že si Popisovatelka reality v jistém okamžiku začala třít tvář o jeho strniště a vzdychat: *Ááách, o tebe se dá tak krásně drbat*. Líbilo se mu, že se o něj otírá jako mazlivá, lehce agresivní kočka. Sám si tu situaci vykládal tak, že spolu flirtovali a že v tomhle směru ona udávala tón a on

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Nejsme tady pro zábavu.***
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.